

VEAC NOU

Organ al Consiliului General, A.R.L.U.S.

ANUL XIII Nr. 19

Vineri 17 mai 1957

4 PAGINI, 25 BANI

Decada culturii R.S.F.S.R.

Artiști și eroi

O SĂRBĂTOARE A CULTURII

Fiecare popor a adus de-a lungul secolelor contribuția sa la fâurirea neasemuitului tezaur al culturii mondiale. În istoria marilor înfăptuiri ale spiritului uman, poporul rus a înscris una din cele mai frumoase pagini. El a dat lumii remarcabili oameni de știință ca Mendeleev, Lomonosov și Pavlov, nemuritoare opere ale lui Tolstoi, Pușkin și Gorki, pinzele lui Repin și Surikov, acordurile muzicii lui Glinka, Ceaikovski și Rimski-Korsakov. Această bogată și originală cultură — creație a unui mare popor — o vom sărbători în zilele Decadei culturii R.S.F.S.R. — organizată de A.R.L.U.S. între 18-28 mai a.c.

Cultura rusă a mișcat și a cucerit conștiința oamenilor, pentru că a fost întotdeauna expresia celor mai nobile idealuri ale omenirii. Umanismul și democratismul culturii ruse, caracterul ei profund popular, sint o oglindă vie a poporului care i-a dat viață. Poporul rus a intrat în istorie ca un popor-erou, care s-a ridicat fără încetare împotriva împăraților și asupriților, pentru apărarea și eliberarea altor popoare subjugate, pentru zdrobirea asupriților și cuceritorilor.

Marea epopee din 1917 a adus poporul rus în avangarda istoriei, consfințind-i nobila misiune de a deschide societății un drum nou, pe căi nestrăbătute încă de nimeni — drumul spre societatea comunistă. Sub conducerea Partidului Comunist, poporul rus, și împreună cu celelalte popoare din U.R.S.S., însușite de idealurile nobile ale dragostei și frăției între popoare, construiesc astăzi marelui edificiu al comunismului.

Acad. P. Constantinescu-Iași

ruse asupra dezvoltării culturii românești, au însemnat din todeauna pentru cultura noastră un factor de progres, de înnoire spirituală. Marile figuri ale literaturii noastre, Negruzzi și Hajdeu, Eminescu și Caragiale, Vlahuță și Ibrăileanu, au avut cuvinte de înaltă prețuire pentru marea literatură rusă, literatura care și-a făcut din todeauna un steag din ideile de justiție socială, de înfrățire între oameni.

În literatura rusă scriitorii noștri au găsit de fiecare dată ecourile autentice ale vieții, au citit printre rândurile protestului împotriva unor nedreptăți sociale și asuprirea asemănătoare cu aceea sub care gemea și poporul român.

Acest proces de pătrundere și de asimilare a valorilor etice și artistice reprezentate de cultura rusă poate fi urmărit în toate compartimentele vieții noastre culturale. Este cunoscut rolul pe care l-au jucat în dezvoltarea gândirii social-politice și filozofice de la noi ideile înnoitoare, maiestate, ale democrațiilor revoluționare ruse, efectul binefăcător pe care l-a avut asupra dezvoltării muzicii românești răspindirea — prin intermediul lui Gavrili Muzicescu — a ideilor marelui Glinka și a grupului celor cinci, influența pictorilor realişti ruși asupra dezvoltării plasticii românești.

După 23 August 1944, tradiționalele legături dintre poporul român și poporul-frate de la răsărit au fost re-

inodate și dezvoltate pe o bază nouă.

Cultura sovietică — purtătoare a celor mai înalte idealuri ale epocii noastre — constituie pentru poporul român, ca și pentru toate popoarele lumii un înalt exemplu întru totul. Căci de scump este fiecărui om al muncii din țara noastră cartea, filmul, teatrul sovietic. Cite figuri dragi de orice — oameni înaintați — constructori înflăcărați ai orinduirii noi, luptători duri pentru pace și patriei neînfricați — adevărate modele de viață, găsec oamenii muncii din țara noastră apropiindu-se de tezaurul culturii sovietice! Iată de ce operele scriitorilor clasici ruși, ca și ale scriitorilor sovietici, sint editate în tiraje de masă în țara noastră, iar piesele și filmele sovietice sint vizionate de milioane de spectatori. Și cit de semnificativ pentru dragostea și stima profundă de care se bucură la noi cultura popoarelor sovietice este faptul că cei mai de seamă maeștri ai cuvintului, în frunte cu Mihail Sadoveanu, Tudor Arghezi, Cezar Petrescu și-au asumat sarcina traducerii în limba română a unor opere din literatura rusă și sovietică.

Decada culturii R.S.F.S.R. va însemna o nouă verigă în șirul lung al faptelor care, de-a lungul veacurilor, atestă trănicia de nezdruccinat a legăturilor de prietenie dintre poporul nostru și marele popor rus. Manifestările care vor avea loc cu prilejul Decadei vor constitui pentru poporul nostru un prilej de acunostință și mai adinc comorile culturii sovietice ruse, de a-și exprima prețuirea și dragostea față de poporul vecin și prieten, precum și față de marea sa cultură.

JUDECATA ISTORIEI

Expresie a îneresului și prețuirii pe care masele largi din țara noastră le nutresc față de una din cele mai bogate culturi, Decada culturii R.S.F.S.R. este totodată și un prilej de evocare a tradițiilor legăturii istorice dintre poporul român și marea sa cultură.

O privire — oricit de sumară — aruncată asupra trecutului arată că, din cele mai vechi timpuri, legăturile cu Rusia au însemnat un factor de progres în viața poporului nostru. Judecata istoriei a confirmat din plin ceea ce unul dintre primii noștri poeți — răsăditor de cultură, mitropolitul Dosoftei al Moldovei — exprimat poetic în anul 1681 în predoslovica la Moltveinului său „De la Moscova lu-cesta lucoare” (lumină).

Cele mai vechi legături în tre Rusia și Țările Românești datează din timpul lui Alexandru cel Bun, domnul Moldovei. Strinse legături politice și culturale se stabilesc în timpul domniei glorioase a lui Ștefan cel Mare, care se aliază cu țarul Rusiei, Ivan III, cu care se înrudește apoi, dându-și pe fiica sa, Olena, de soție țarului Ivan. Cu acest prilej, solii moldoveni duc la Moscova un letopiset slavonesc cuprinzând istoria Moldovei.

O pagină glorioasă în istoria prieteniei romino-ruse au scris-o sofinetele căzăsești venite în ajutorul moldovenilor care sub Ion Vodă cel Cumplit s-au ridicat împotriva asuprii turcești.

După ce a luat această hotărâre îndrăzneț, Ion Vodă a trimis soli peste hotare, cerând ajutor militar. Cazaci au fost singurii care au răspuns acestei chemări, lupind cu vitejie cot la cot cu moldovenii. Într-una din descrierile cronicele, Grigore Ureche primirea pe care domnul moldovean a făcut-o celor ce i-au venit în ajutor:

„Iară cazacii, cum s-au strins 1.200 de oameni, și au venit la Ioan Vodă, pre carti văzându-l Ioan Vodă, nu intr-alt chip ce ca cind ar fi văzut intr-din ceriu cu veste bună de izbîndă pogorît, și cu multe daruri, canetele cine era, le-au dăruit”.

Tot cronicarul Grigore Ureche scrie: „Prieteșugul dntre neamul nostru și împărăția Moscului vechi și fără de capăt este”.

Vie este mărturia acestui prieteșug în vremea domniilor lui Vasile Lupu al Moldovei și Matei Basarab al

Munteniei. În vremea lor au fost aduse, la Iași și la Tirgoviș, tiparșine din Kiev și meșteri tipografici ruși. Răsfind vechile noastre tiparșine, constatăm marea asemănare dintre caracterele tipografice folosite la noi și cele folosite în aceeași vreme în cărțile rusești. Aceiași lucru îl putem spune despre modelul frontispiciilor și despre împodobirea literelor majuscule. Inririerea pe care cultura și arta rusă le-au exercitat în Țările Românești este și mai evidentă în Moldova. Nenumărate monumente, printre care bisericile Goia și Treștieile stau mărturie a acestei influențe. La construirea ambelor biserici au luat parte meșteri, arhitecți și zugravii ruși, aduși de Vasile Lupu. Tot în vremea domniei lui, a lucrat în Moldova piciorul Nazarie din Moscova, pentru venirea căruia domnul a dăruit țarului un cal arab. În preajma anului 1638, Vasile Lupu a mai cerut să i se trimeată din Rusia și alți zugravii. Printre aceștia, trebuie să-și amintim pe Sidor Pospoico și Jacob Gavrilov, iar mai apoi pe Deico Iacovlev și Proca Nikitin.

Doritor a contribui la răspindirea științei de carte, Vasile Lupu a întemeiat la Iași o școală în limba slavonă, în care au predat învățații veniți din Rusia. Dascălii noștri din acele timpuri s-au așapat la izvorul culturii moscovite.

Este bine cunoscută pretenia din tre Dimitrie Cantemir și Petru cel Mare, prietenie care marchează un moment de mare însemnătate în dezvoltarea relațiilor romino-ruse.

Un alt moment însemnat în viața poporului nostru a fost perioada 1829-1834, cind în urma războiului victorios împotriva turcilor, Rusia a luat sub protecția sa Țările Românești. Cu privire la rolul pe care Regulamentul Organic și generalul Pavel Kiselev l-au avut în progresul Țărilor Românești sint semnificative cele scrise de Mihail Kogălniceanu în „Cuvint introductiv la cursul de istorie națională” (1843):

„Kiseleff, un nume pe care rominii nu trebuie să-l rostească decit cu recunostință și dragoste, este înscărunat cu regenerația Patriei, cu punerea în lucrare a pravilelor menite să ne facă o nație”.

Intr-adevăr, din îndemnul și cu sprijinul generalului Kiselev, Țările Românești au pașit mai departe pe drumul nou, deschis încă de Tratatul

de la Adrianopol, prin care Moldova și Muntenia au obținut libertăți însemnate.

Năzuința poporului român de a se elibera de sub suzeranitatea turcească și de a se uni într-un singur stat corespunde intereselor politice a Rusiei, aceasta fiind singura mare putere care a sprijinit în mod constant înfăptuirea acestui Unirii. Deceniile de a rindul Rusia a purtat războaie critice împotriva „otopotemiei” sultanilor și a contribuit astfel în mare măsură la eliberarea Țărilor Românești de sub stăpînire otomană.

În năzuința lui, poporul român a găsit sprijin și înțelegere sinceră la democrații revoluționari ruși și în cercurile progresiste rusești. Într-unul din articolele sale publicate în paginile revistei „Sovremennik” din anul 1859, Cernșevski scrie: „Rușii simpatizează cu dorința poporului român de a se uni într-un singur stat, simpatia lor se preface în speranță. În timpul conferințelor de la Paris, publicul nostru a căpătat s guranța că dorința rominilor de a forma un stat unic, se va realiza”.

Mai tirziu, din Rusia — care în acea perioadă a fost teatrul unor puternice lărmintări sociale — vin influențe însemnate prin perspectivă pe care le deschid dezvoltării poporului român.

Marea Revoluție Socialistă din Octombrie a avut un puternic răsunet în țara noastră. Insuficientă de exemplul proletariatului rus, clasa muncitoare din România a pornit pe o cale nouă. S-a creat atunci, Partidul Comunist din România, fapt care a constituit o victorie istorică a leninismului asupra oportunistului și reformismului în mișcarea muncitorească din țara noastră.

În noile condiții istorice de după eliberarea țării noastre din robia fascistă, tradiționalele relații de prietenie dintre poporul nostru și popoarele Uniunii Sovietice au căpătat un conținut nou, noi perspective de dezvoltare. Colaborarea strînsă, ajutorul frătesc pe care-l primim din partea marelui popor sovietic reprezintă un factor care înlesnește opera de creare a noii orinduirii socialiste, de dezvoltare continuă a economiei, științei și culturii în țara noastră. Poporul nostru consideră prietenia și alianța frățească cu Uniunea Sovietică printre bunurile sale cele mai de preț.

Scarlat Callmachi

desen de Ligia Macovei

Perfecționarea conducerii industriei sovietice

A șaptea sesiune a actualului legislației a Sovietului Suprem al Uniunii Sovietice constituie o nouă etapă, din cele mai importante, în dezvoltarea economiei sovietice. După o discuție cu adevărat populară, la care au participat peste 40 de milioane de cetățeni sovietici și în cursul căreia au făcut propuneri și observații peste 2.900.000 de cetățeni, Sovietul Suprem al Uniunii Sovietice a votat legea „Cu privire la perfecționarea continuă a organizației conducerii industriei și construcțiilor”.

Propunerile Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și ale Consiliului de Miniștri al Uniunii Sovietice cu privire la înlocuirea conducerii industriei și construcțiilor de la centru, pe ramuri de producție, prin conducerea întemeiată pe principiul teritorial, au găsit o aprobare unanimă. Participanții la discuția publică și deputații Sovietului Suprem s-au arătat pătrunși de marea însemnătate organizatorică și mobilizatoare a acestor propuneri. Unul din deputații Sovietului Suprem le-a comparat cu marile transformări social-economice care, în cursul celor 40 de ani scurși de la Revoluția din Octombrie, au adus prima țară socialistă din lume în pragul comunismului, care au făcut din Uniunea Sovietică o a doua putere industrială a lumii, o putere cu un uriaș potențial industrial și economic. Este neîndoielnic că noua organizație a conducerii industriei și construcțiilor va contribui la o mai bună, la o mai completă utilizare a acestui potențial. Înălțarea barierelor ridicate în calea dezvoltării armonioase a economiei sovietice va duce la statornicirea unei mai adinice specializări și cooperări a întreprinderilor industriale, la o mai rapidă răspîndire a tehnicii noi și a noilor procese tehnologice, la o mai ritmică aprovizionare tehnică-materială, la valorificarea grabnică a resurselor și posibilităților locale. Apropind conducerea economiei de întreprinderi și de șantierelor de construcție, noul mod de organizare va îngădui să se țină seama în mai largă măsură de nevoile și de particularitățile locale.

În cursul dezbaterilor sesiunii Sovietului Suprem s-a arătat că se intenționează a se înființa pe cuprinsul Uniunii Sovietice 92 de Consilii ale economiei naționale, dintre care pe cuprinsul R.S.F.S.R. — 68, pe cuprinsul R.S.S. Ucrainene 11, iar în celelalte republici unionale — cîte un Consiliu al economiei naționale.

Sub conducerea Consiliilor economiei naționale vor fi puse întreprinderile care au fost acum de subordonare unională sau republican-unională. O parte dintre acestea din urmă, împreună cu întreprinderile de interes local, vor trece sub conducerea organelor locale ale puterii de stat, sub conducerea Sovietelor orașenești, raionale și regionale. Rolul sovietelor locale în conducerea economiei devine așa dar mai mare.

Noile Consilii ale economiei naționale vor avea un foarte larg cîmp de activitate. Consiliul economiei naționale al orașului Moscova de pildă, va conduce întreprinderile de construcție și de prelucrare a metalelor a căror producție este mai mare ca producția a patru ministere: ministerul construcției de mașini mari și scule, ministerul construcțiilor de mașini, ministerul construcțiilor de instrumente și mijloace de automatizare și ministerul construcțiilor de mașini grele.

Pînă acum, întreprinderile industri-

ale din Republica Autonomă Komj erau conduse de 30 ministere și departamente. În noile condiții, Consiliul economiei naționale al Republicii Autonome Komj va uni sub conducerea sa 149 întreprinderi industriale. În care lucrează 100.000 de muncitori și care dau o producție globală de 3,5 miliarde ruble. Consiliile economiei naționale, dispunînd de un mare număr de întreprinderi puternice, vor putea lucra în deplină conștiință de cauză, măsuri eficiente în direcția specializării și cooperării întreprinderilor, în direcția utilizării cît mai raționale a resurselor umane și a parcului de mașini.

Atunci cind a fost pus în discuție noul mod de conducere a industriei și construcțiilor, se propusese desființarea tuturor ministerelor industriale. În cursul discuției însă, ca un rezultat al schimbării larg și liber de păreri, s-a ajuns la concluzia că este necesară menținerea citorva ministere industriale unionale. Textul legii votate de Sovietul Suprem prevede desființarea a 10 ministere industriale unionale și a 15 ministere industriale unionale republicane. În alară de aceasta legea prevede contopirea ministerului central de centrale electrice și contopirea ministerului industriei de apărare cu ministerul construcțiilor de mașini. Conform textului modificat al constituției sovietice rămîn ca ministere industriale unionale industria de apărare, ministerul industriei radio-technice, ministerul construcției de mașini-mijlocii, ministerul construcțiilor de vase, ministerul chimiei, ministerul centralelor electrice. Menținerea acestor ministere a fost socotită necesară în scopul asigurării unei treceri planificate la aplicarea noului principiu de conducere a industriei și construcțiilor. În scopul asigurării controlului centralizat asupra ramurilor de producție de o importanță vitală, funcțiunile acestor ministere vor fi însă simțit schimbată. Ele vor planifica dezvoltarea ulterioară a ramurilor de producție de care se ocupă vor veghea la asigurarea unui nivel tehnic ridicat al producției, vor elabora planuri de cercetări tehnico-științifice și de lucrări de proiectare. Ele nu se vor mai ocupa de conducerea nemijlocită a întreprinderilor din ramura de producție respectivă.

Legea votată de Sovietul Suprem al U.R.S.S. constituie o aplicare creatoare a principiului centralismului democratic. Ea ține seama de necesitatea planificării centralizate a economiei naționale într-o țară în care mijloacele de producție sint proprietatea întregului popor, ca și de necesitatea de a se pune în valoare inițiativa locală. Legea prevede transformarea Comisiei de Stat a planificării de perspectivă în Comisie de Stat a planificării. În noile condiții, rolul Comisiei de Stat a planificării nu devine mai puțin însemnat ca înainte, ci, dimpotrivă, el crește. Comisia de Stat a planificării își revine sarcina de a studia nevoile economiei naționale și de a întocmi planurile colective ultimelor lucrări ale științei și tehnicii, sarcina de a înfăptui o politică unitară centralizată a dezvoltării celor mai importante ramuri ale economiei naționale și de a veghea la o repartizare rațională a forțelor de producție și la dezvoltarea proporțională a tuturor ramurilor economiei naționale, sarcina de a întocmi planuri de aprovizionare tehnico-materială și de a controla respectarea disci-

plinei de stat în livrarea produselor industriale.

Legea votată de Sovietul Suprem al U.R.S.S. cu privire la perfecționarea continuă a industriei și construcțiilor va fi pusă în aplicare fără întârziere. Legea prevede că înfăptuirea principiului teritorial de conducere a industriei și construcțiilor va trebui să fie terminată la 1 iulie a.c. Pînă la acea dată va trebui lămurită munca de determinare definitivă a raioanelor administrativ-economice în care vor funcționa Consilii ale economiei naționale, de organizare a acestor consilii, de întărire a organelor locale de planificare.

În fața industriei și construcțiilor din Uniunea Sovietică se deschid noi și nelimitate perspective de dezvoltare. Calcule preliminare arată că prin perfecționarea conducerii industriei și construcțiilor vor fi create posibilități de a se scădea vîrurile de cost cu multe miliarde de ruble. Ceea ce nu pot exprima însă cifrele este efectul cel va produce noua lege în conștiința oamenilor sovietici, care vîd în noul mod de organizare a industriei și construcțiilor un instrument esențial de înfăptuire a marilor sarcini tratate de Congresul al XX-lea al P.C.U.S., un instrument puternic de înfăptuire a sarcinii economice fundamentale a Uniunii Sovietice: de a ajunge și a depași într-un termen istoric scurt producția pe cap de locuitor a celei mai înaintate țări capitaliste.

Alexandru Leon

Otilia Cazimir

Cartelul scriitorului

Antim din Iveria

Poporul gruzin ne-a dăruit o mare figură culturală, pe mitropolitul Antim Ivereanul, care a înestrat Bucureștii cu frumoasa biserică ce-l poartă numele. Rob al turcilor acest Andrei, venit din Iveria, a fost eliberat de Constantin Brîncoveanu la Constantinopol și adus în țară. Era un om mult înestrat, Meșter caligraf, neîntrecut în arta penței, înainte de a se călugări și a-și lua numele Antim, a copiat cărți bisericesti, pe care le-a împodobit cu motive de flori și păsări, de toate culorile, atingînd culmile unei arte desăvirșite.

Cunoscător al limbii ruse și grecești, el intră ca lucrător la tipografia domnescă din București, apoi întemeiază o tipografie proprie la Snagov, unde se călugărește în anul 1695 și ajunge egumen al vestitei mănăstiri care, încă de pe atunci, era plină de amintiri istorice.

La Snagov, Antim se perfecționează în cunoașterea limbii românești, pe care învățînd-o direct de la popor, o minuieste cu o mare măiestrie. Paginile rămase de la el sint un model al graului muntean de la scrișitul celui de-al XVII-lea veac. Renumele învățatului caligraf, tipograf, scriitor și monah se răspîndește în toată țara. E ridicat vîdică și așezat în fruntea episcopiei Rîmniceului-Vilcea, unde desfășoară o mare activitate de păstor sufletesc, fără să-și părăsească vechea meserie de tipograf. Conduce zefăria episcopiei, nu numai dînd sfaturi și porunci, dar și culegînd, literă cu literă, ca orice ucenic și călă, texte bisericesti și laice care ieșeau din teascurile acelei tiparșine. Bătrînul mitropolit al Munteniei, Theodosie, îl îndrăgește și, în cazul morții, recomandă pe Antim ca urmaș al său pe scaunul arhiepiscopiei. Iată-l pe vrednicul georgian mitropolit al Țării Românești, în acea dinți cîvintare a lui, roștită în această calitate, pelerinul din Iveria își arată recunostința față de poporul care l-a primit cu atîta dragoste și l-a ridicat atît de sus. Antim incredîntează pe ascultătorii săi că-și va face datoria cu dirzenie.

Predicator ascultat și temut, Antim Ivereanul își continuă munca de tipograf. Scrie versuri și proză el însuși și dă la lumină numeroase lucrări traduse din limbile greacă și slavă. Antim Ivereanul este un nume care a rămas și-n istoria literaturii românești.

Nu-și uită nici patria de origină, Gruzia, unde, cu ajutorul domnitorului Constantin Brîncoveanu trimite o imprimerie și cîțiva meșteri tipografi și zugravii.

Amintirea acestui mare om de cultură stă cu cinste alături de Petru Movilă, mitropolitul Kievului, cu care are atîtea asemănări.

Victor Eftimiu

OBRIZONTI

O DISCUȚIE LITERARĂ

Șireala litografe de A. Kibrik

In cursul lunii aprilie au avut loc la Moscova, la Institutul de literatura mondială „Maxim Gorki”, ample dezbateri în jurul problemei realizmul în literatura mondială. Recent, „Literaturnaia gazeta” (Nr. 34 din 7 mai) a publicat un articol al savantului I. Anisimov în care sînt prezentate rezultatele cele mai importante ale discuției. Cu toate că un grup de apreciat și sesione științifice care a ținut cîteva zile doar pe baza unui articol de gazetă, unele comentarii sînt totuși posibile, mai ales că în preajma discuției au fost publicate multe materiale alt în revista secției de limbă și literatură a Academiei de Științe din U.R.S.S. și în alte publicații sovietice.

Insemnătatea discuției trebuie subliniată în primul rînd în lumina problemelor care preocupă în prezent opinia publică literară. Se știe că pînă nu demult și azi încă, mai ales în țările capitaliste, realismul socialist a fost lînta unor inversivele atacuri. Incercările pseudosubiunțive de a „submina bazele” realizmului socialist, împiedicîndu-se cu leșii grosolane, prime de injuri și calomnii în cadrul discuției a ieșit cu claritate la iveală că oamenii de știință sovietici sînt cei mai puțin dispuși să închidă ochii asupra greșelilor ce au devenit vizibile în atmosfera generată de cultul personalității. După cum remarcă și I. Anisimov „mulți vorbitori au arătat că discuția a zădărit unele dogme stupide ce se încetățeniseră în trecut, că a făcut să devină imposibil ceea ce altădată părea admisibil, că va împiedica de bună seamă apariția în viitor a unor lucrări simpliste, vulgarizatoare în domeniul științei literare”. În acest sens merită menționată critica aspră la adresa cercetătorilor care nesocoteau în lucrările lor complexitatea specifică a literaturii ca proces de creație sau multilateralitatea legăturilor literare ce se dezvoltă în condiții deosebite în țările diferite. Intr-un cuvînt, mai puțin honorabil au manifestat sprînci încruntate cînd în fața obiect combătut au manifestat dogmatică sau sărbătoristă. Dar această atitudine critică constructivă nu seamănă nici pe departe cu viciile nihiliste ce începuseră să răsună după Congresul al XX-lea al P.C.U.S. în unele țări. Nu este un secret pentru nimeni că și la noi unii s-ar arăta dispuși — nu prea se înțelege din ce motiv — să treacă cu vederea tot ce s-a realizat în domeniul științei literare pînă în 1963 sau 1964. Discuția de la „Institutul Maxim Gorki” a arătat printre altele că de lipsită de teme și o asemenea tendință. Într-adevăr, discuțiile s-au putut solda cu rezultate pozitive, nu numai pentru că — respingînd denaturările dogmatice și subiectiviste — s-au sprijinit puternic pe cuceririle științei literare sovietice, pe cuceririle istoriei, teoriei și criticii literare bazate pe teoria revoluționară marxist-leninistă.

De bună seamă, o dezbateră — ori cit de largă ar fi fost — nu putea să rezolve toate problemele legate de o temă atât de vastă ca realismul în literatura mondială. Nimeni nu se aștepta la așa ceva. Dar discuția a creat premisele necesare unei cercetări multilaterale, mai bine orientate. Iar acest lucru e foarte important, întrucît discuțiile literare de la noi, de pildă, i-au lipsit tocmai o asemenea orientare clară în punerea problemelor principale. Din acest punct de vedere, discuția de la Moscova s-a soldat cu o cîteva contribuții metodologice deosebit de importante. Astfel, a devenit clar pentru cei mai mulți participanți la discuție că problema literaturii contemporane nu pot fi dezbătute rodnic decît în strînsă legătură cu analiza moștenirii pe care această literatură contemporană se bazează și invers: pînă și cele mai aprinse discuții cu privire la un anumit sector sau altul al istoriei literare, sînt fără obiect dacă nu se fac în perspectiva sarcinilor pe care le are de rezolvat literatura contemporană. Un exemplu este concludent: se știe că înaintea sesiunii Institutului „Maxim Gorki” în publicațiile sovietice de specialitate a apărut o oarecare discuție în următoarea problemă: unui cercetător ca Nedosîvin, de pildă, interpretat dezvoltarea creației artistice a umanității ca o luptă continuă între realism (ca tendință principială, organică a artei) pe de o parte și variatele manifestări antirealistice pe de alta. În consecință, realismul în ansamblu era considerat nu ca un fenomen istoric, ci ca o calitate, chiar ca o calitate esențială, specifică artei, calitate ce se manifestă mai puternic sau mai slab în funcție de condițiile istorice, aspecte curente ale luptei de clasă etc. Impotriva acestui punct de vedere s-a ridicat mai ales savantul Elsberg, care recunoscînd strînsă interdependența între factorii istorici determinanți și dezvoltarea realismului, a respins totuși teza după care dezvoltarea artei universale poate fi redusă doar la „lupta între realism și anti-realism”. După Elsberg, realitatea artistică obiectivă e mult mai complexă, iar realismul, deși e pregătit de întreaga dezvoltare anterioară a creației, e totuși un fenomen istoric, legat de Renaștere, adusă de epoca în care s-a manifestat cu deosebire vîntul schimbării și al schimbării personalității, înțel și îngrădit de epocă anterioară.

S-ar putea că controversa este exaltată de o anumită istorie și poezie, dar în cele din urmă discuția a dovedit că rezolvarea problemei esențiale pentru interpretarea justă a unui fenomen istoric de contemporan ca realismul socialist. În articolul său, I. Anisimov combate pe acei care apreciau controversa „Nedosîvin-Elsberg” ca o chestiune de pură „terminologie”, neesențială. „Nu putem fi de acord”, scrie I. Anisimov — pentru că numai interpretarea istorică a realismului nu permite să descoperim logica procesului literar și astfel să scoatem în mod elocvent la iveală concluzia că realismul-socialist e o necesitate istorică. De pe poziția teoriei veritabile „balansării” între realism și anti-realism nu poate fi trasă o astfel de concluzie. Nu, discuția nu s-a purtat în jurul unor termeni ci a ceea ce am putea numi, în sens larg, preluarea realizmului socialist și chiar generații lui. Ea a confirmat multilateralitatea temeinică, interpretării istorice a dezvoltării realismului.”

Fără a intra în fondul discuției (mă simt dator să precizez în treacăt că părerea mea personală diferă întrucîtva de aceea pe par a se desprinde din concluziile lui I. Anisimov), socot că pentru studiul actual al discuțiilor literare de la noi, e de mare însemnătate latura metodologică a problemei: nici o discuție literară nu poate fi rodnică, azi, dacă face abstracție de aspectul esențial al stadiului actual de dezvoltare a literaturii mondiale și anume — apariția și dezvoltarea metodei realizmului socialist, raportul dintre această apăsătoare și moștenirea trecutului, precum și raportul dintre realismul socialist și alte tendințe literare contemporane. Ori tocmai aceste realități esențiale s-au nescosot mai mulți participanți la discuția despre „spirit modern”, „modernism și tradiționalism” etc. Nu-i de mirare că în asemenea împrejurări discuția a eșuat. To așa cum nu puteau duce la concluzii științifice valabile, încercările de a „reconsidera” pe cutare sau cutare scriitor dintr-acele două războaie mondiale în alara datelor concrete pe care le oferă dezvoltarea culturii mondiale contemporane.

„Asupra acestor laturi de dezbaterilor de la Moscova ne cuvînt să insistăm. După cum reiese și din articolul-bilanț al lui I. Anisimov, discuția a subliniat din nou că aspectul esențial al culturii în epoca noastră este coexistența și contradicția ireductibilă dintre cele două culturi: cultura socialistă în plină dezvoltare, pe de o parte și cultura burgheză, în criză și descompunerea ei, pe de alta parte. Desigur, această contradicție nu trebuie studiată simplist și fără a ține seamă de modul specific în care se manifestă în fiecare sector concret, dar nici nu poate fi nesocotită. Participanții la discuție au luat atitudine critică, hotărîtă, împotriva părților exprimate în Ungaria de György Lukacs în preajma rebeliunii contrarevoluționare din octombrie 1956, păreri prin care acesta încerca înlocuirea contradicției „cultura socialistă — cultura burgheză” — printr-o „luptă” vagă „într-un progres și reacțiune”. Într-o luptă care se poartă pe un front ce nu poate fi delimitat decît cu greu”. Lukacs acuza de sectarism pe aceia care porneau în cercetările lor de la „diferențierea netă” între cultura socialistă și cultura burgheză. Pe bună dreptate, observă I. Anisimov, asemenea păreri, care sînt împărțite de unii și în Iugoslavia, folosesc dușmanilor socialismului și e greu să-ți dai seama dacă înțelegă venoasă din raportul lui Lukacs era o manifestare a „reacțiilor” sau a „progresului”.

În domeniul concret al criticii literare, cultura burgheză se manifestă mai ales printr-un antirealism agresiv. Conștientă aceasta nu e o speculație, ci e „o etichetă” sau o părere subiectivă a cărui sursă e cultura cercetătorului și realitate obiectivă, ce poate fi verificată prin alăturarea celor mai variate fapte, citate din abundență, în cadrul discuției la care ne referim. Chiar și atunci cînd esteticienii sau scriitorii burghezi încearcă să descopere un nou „realism” (cum ar fi „microtragedia” sau „microromanul”), de fapt ei caută doar o nouă haină care să camufleze vechea marfă compromisă a modernismului.

Burghezia imperialistă sprîncină în fel și chip tendințele antirealistice în creație pentru că este vital interesată să ascundă adevărul, să lăture în viața culturală și în cercurile largi ale opiniei publice o atmosferă de mistificare.

Mihal Novicov

F. Brunea-Fox

Serghei Orlov
F I U L
Din două lîni și-un cîrlig sucit
întîlu A e gata să răsară.
E-atît de greu și neobișnuit,
că-și mușcă virtul limbii scos afară.
Stropi de sudoare pe născu l-apar.
Candelul strîns în mina sa îl fine.
Copilăria mea așterne iar
mîzgălituri pe colțurile veline.
Noroc, noroc! Ni-e dat a ne-nțili!
Cum s-a-nțimplat? Nu știe nici poetul.
E matur azi mînușchil de copii
Cu care învățasem alfabetul.
Copilărie, te-am păstrat prin vînt,
război, iubire și căzute stele,
în lung și-n lat sub vremile curgînd
și sub blîndajul tancurilor grele.
Eu nu respir: nu te-nspămint, cîlpiță!
Șuvița la pe frunte cu o știu
și nerăbdarea-atentă, regăsită...
Întîlu A din nou învăț să-l scriu.
în romînește de Veronica Porumbacu

Vitali Zakrutkin printre noi

Vine în mijlocul nostru — împreună cu alți soli ai culturii din Republica Federația Sovietică Socialistă Rusă — scriitorul Vitali Zakrutkin. Unul din rîndurile tinere ale literaturii realist-socialiste, care, pe lîngă ferile al tradițiilor clasice, aduce o nouă prosopă a noilor idealuri de viață orientate spre comunism.

Mai puțin cunoscut la noi, scriitorul V. Zakrutkin și-a cucerit, cu ani în urmă, dragostea și binemeritata apreciere a cititorului sovietic. Aduce cu sine din Caucazul și al finitaurilor de pe Don — meșteugurile lui natal — V. Zakrutkin apare în literatură ca o individualitate bine conturată, strălucind de procedee rutiniere și pastişări. Afirmîndu-se prin ocazională autenticitate, care se dezvoltă și înflorește nestîmjenit pe arborele stufoș al literaturii, autorul „Insemnărilor din Caucaz”, al romanelor „Stanița plutitoare” și „Facea lumii”, realizează o linie ascendentă în activitatea sa creatoare, de la genul publicistic la scrierile largi ale epusului istoric.

Universul literar al tinărilor scriitor, aduce ancorat în contemporaneitate, își trage seva din faptele cotidiene ale oamenilor. E greu de presupus ca în conștiința cititorului de limbă română să nu se fi întipărit figura tînrului comunist Zubov, eroul principal din povestirea „Stanița plutitoare”, cel care vine ca „inspector în colhozul piscicol din Golubovskaja, izbitină, prin metode îndrăznețe, revoluționare, să pună pe altele temeli întregii gospodărie a acestei importante ramuri a economiei naționale”. Dar dacă această este tema cîntă enunțată schematic, ea capătă în trătarea autorului dimensiuni realității concrete coordonate unui climat uman care deosebește cadrul restrîns al problemelor pur profesionale. Remarcabilă este la V. Zakrutkin forța de evocare plastică a detaliului legat de viața și psihologia pescarilor de pe Don. Generoasă și spontană, Grunio Prohorova, crescută în foșnetul desigurilor de răchită, avea sufletul receptiv la frumusețile naturii și totodată ea — aspră și neînduplecată cu braconierii — rădușători, care la fiecare reoșoare primăvara teacă a apelor strădugeau clandestin mari cantități de pește.

Tamara Gane

Mirajul Manejului

Insemnări pe marginea unei reprezentații a circuitului sovietic

Admirabilul apologet al circuitului, bătrînul scriitor spaniol Ramon Gomez de la Serna, spune că un bun spectacol de manej nu se isprăvește odată cu numărul ultim al programului. El se continuă afară, în stradă, ca un tango în sistemul nervos al publicului, impresionat de toate emoțiile și iluziile reprezentării. Această vibrație prelungită care-l face pe cetățeanul în drum spre domiciliu să retrăiască palpitant peripețiile programului, ba chiar să se încarneze în eroii trapezului, al fanteziilor ecvestre — e cel mai răspicat elogiu pentru calitatea spectacolului de circ. M-am gîndit la faptul acesta, a pu-blicului care se scurgea pe bulevardul Bălcescu, după ce fremătase, hotărît de ris și aplaudase tururile de forță de agilitate și de mare frumusețe plastică, a ansamblului de circ sovietic. Spectatorii mai erau sub vraja cupei apăsătoare ce le accelera pulsările, le fertilizase cu extraordinare performanțe, imaginația. Fata ce mergea pe bordura trotuarului pasăse desigur scena saltimbancă pe sîrmă, admirată puțin înainte. Cu to razele dilatate prin refineria oxigenului inspirat, un băiat kmăta prin simpatie, atleticul tors al lui Mina sov, pe umerii cărui evoluase cu puțin înainte, ca pe un podium, dansatoarea Konstantinova Bunicul nu refuza să fie partenerul nepotului în l-o scenă acrobatică poreclită patriarhal, „mielul gras”. Și chiar domnul atît de grav deobicei la birou său fiscal, populariza în stradă, sub ochii amuzați ai familiei și trecătorilor, svîrlind în sus pălăria ce ezita să-i plece pe cap, — agilitate neîntrecută a jonglerului Abdulav. În ce rezidă, m-am întrebant, magia unui spectacol reușit de circ? În primatul optimismului său. În spléndidul efort al artiștilor de a-l promova unitar și armonios. Am cunoscut pe tremurii la noi, îndeaproape, circuitul pomosit al blicului. Am fost prilej cu profesioniștii lui, acei „outlaw” cum îi considera societatea și cum se considerau chiar ei înșiși, dintr-un bizar nărau al izolării de celelalte tagme ale artei scenice. Excelenți practicieni ai manejului, pasiunea lor se resimțea de condițiile materiale ale vieții, pînă de privațiuni. Și nu odată imagini reprezentative sărăcicioase, lip sită de combustivitatea pe care o dă o compactă afliuență de public, se repercuta în sufletul puținilor spectatori, cu o dureroasă intensitate. Căci circuitul e un cristăl ce descompune feebic lumina bucuriei solare. Mizeria circuitului pe care l-am cunoscut o-dinioară, era asemenea hirbului de lut, refractar la rezonanțe vesele, la radiații policrome. Cu o lungă veche și sdrănită de cort, cu lamentabila urlenie a costumelor și tricourilor uzate, tabloul spectacolului era de o lugubră tristete. I văd încă pilpirea aproape tenebră, în lămpile cu carbid, mirosind a usturoi, sub care își fac intrarea în manej, umbrele famelice ale atletilor, clownilor și acrobaților. O învictibilă posomorăală se așterne pe chipurile spectatoțiilor. I auzeam chiar suspinînd E circuit spectral!

Si iată-l pe celălalt, birutorul ere al tinerii încandescente. Sub ploaia torrențială a electricității în sunetele furtunoase ale marșului dezlănțuit de orchestră, un curcubeu a irupit în manej. Alcătuind din curiozitate și scepticismo ale costumelor de mătase, din surisul juveni și triumfal al artiștilor, — robustă și suplă deliata a ansamblului — curcubeu s-a mistuit după draperia somptuoasă de catifea. Dar sciinteterea lui multicoloră a rămas pe retina sutoilor de spectatori și în „ah” admirativ al incintei am surprins semnul îndubitabil cu care spectatorul optimist își marchează victoria.

Discretul filigran al gimnaziilor aeriene, al trapeziștilor, l-am explicat vecinului de bancă, novice, nelinițit în geometria complicată a arabescurilor gimnaste, sensibile doar la broderia groasă, brută, a exercițiilor acrobatic. I-am spus că un bun gimnast nu este un automat care execută „salturi mortale”, ci un om ca toți oamenii care se distrează făcînd „salturi vii”. El trebuie să sugereze mișcări naturale, simple, banale a-proape. Lumea e dispusă de obicei să aplaude efortul sublimat, exercițiul spaimii. Inițialul însă pretuiește iuscunția gimnastului de a deslîde principii newtonian, deplăsnînd spre plafonul circuitului, forța gravitații. Un bu trapezist se ferește să ne suscite primejdia poziției sale aeriene. Dacă ne face să tremurăm, înseamnă că e un prost artist, căci ne divuigă trulcul ce trebuie ascuns. Priviți sborul între balansoară al trapeziștilor, sus, aproape de plafonul circuitului. Ca să

O țară a muzicii

Școlile naționale constituie un fenomen caracteristic secolului al XIX-lea. În această epocă renaste patriotismul, se ivesc semne anunțătoare ale eliberării de mine, afirmarea specificului național apare din ce în ce mai clar. Noul climat va lăsa în firește manifestările artistice ale secolului ce începe. Cosmopolitismul din trecut va fi treptat înlocuit printr-o artă apropiată de popoare, de aspirațiile lor, de idealurile lor potrivit temperamentelor și elementelor ce izvorăsc din evoluția istorică a fiecărei țări. În această atmosferă se vor naște școlile muzicale cehă, spaniolă, norvegică, polonă și românească.

Dar, prima școală națională apare în Rusia. Nașterea ei aproape spontană se datorează unui singur compozitor, Mihail Glinka (1804-1857). El, primul, încearcă să creeze o operă unde estetica lui Weber se împreună cu elemente din folclorul rus. Astfel lucrările sale („Ivan Susanin” și „Ruslan și Ludmila”) ne apar modele de mare însemnătate, atât artistică cât și istorică. Amintim de asemenea pe Dargomijski al cărui „Musafiri de piatră” constituie o reușită care va slui drept pildă generațiilor ce va să vie. Apare grupul celor cinci, asociație unică în felul ei, întovărire între câțiva compozitori uniți printr-un crez comun și legați printr-o prietenie frățească pusă în slujba creației muzicale. Este vorba aici de Balakirev, Borodin, Musorgski, Rimski-Korsakov și Kul. El vor da muzicii ruse o strălucire nebănuită, creând o estetică nouă, o artă specific națională, îmbogățind patrimoniul muzicii universale cu neamărate capodopere.

Se cade să rezervăm un loc aparte lui Musorgski. Acest mare compozitor creează cu „Boris Godunov” un model absolut nou de operă. Valoarea imensă a acestei lucrări nu poate fi înfățișată în câteva rânduri fugare. As vrea de asemenea să amintesc despre Balakirev. După păreră mea este adevărat „cap de școală” nu se bucură încă de toată admirația la care are dreptul. Borodin și Rimski-Korsakov sînt îndeosebi cunoscuți, primul prin simfonii și muzică de cameră, ultimul prin opere strălucite, din care cităm mai ales „Sadko”, „Tar Soltan” și „Cocoșul de aur”.

Toți sînt „amatori” în sensul că se ocupă de compoziție în momentele libere, avînd fiecare o altă meserie. Rimski și Musorgski sînt oțetari, Cezar Kul de asemenea, iar Borodin pare a fi fost un foarte bun chimist. Arta acestor mari compozitori nu precede de la clasicismul german, de la genul arhitectural al unui Beethoven de pildă. Mult mai aproape de Liszt și de Berlioz, ei vor lăsa lucrări nepieritoare marțiale în domeniul poeziei simfonice și al operelor. Muzică adine legată de folclor și de un accent umilitor de nou, strălucitoare prin orchestrație, armonie și ritmică.

Acad. Mihail Andricu

În război mondial. Sistem în 1917. izbucnește marea revoluție. Rusia intră într-o perioadă de adînci înfrînări. La drept vorbind, nu cunoaștem destul de bine activitatea compozitorilor din această epocă de profunde prefaceri. Totuși vom cita pe Miaskovski, artist de reale posibilități și autor a 27 de simfonii.

Dar, marele exponent al muzicii sovietice și totodată unul din marii creatori contemporani îmi pare a fi Prokofiev. Vasta lui operă îmbrățișează cu o egală reușită aproape toate genurile. Atît simfonice sale, șapte la număr, cit și concertele sau muzica sa de cameră se bucură de o admirație pe deplin meritată. Povestea „Petrică și lupul” crează, într-o atmosferă personală, un gen nou, unde perfecția unei muzici accesibile în sensul cel mai înalt al cuvîntului nu înseamnă cîștig de puțin o artă concesivă sau tranzacționată.

Alături de Prokofiev se cade să cităm pe Dmitri Șostakovič, compozitor de mare însemnătate în arta muzicală contemporană. Se cuvine să mai menționăm pe compozitorii Hacaturian, Filippenko, Kabalevski, Șaporin.

În genere, școala muzicală sovietică păstrează tradițiile moștenite de la marii clasici. Prezența folclorului, direcția sa indirectă, apare mai întotdeauna, iar tehnica construcției e într-o continuă creștere calitativă.

Retractorul atonalismului sau muzicii seriale, compozitorii sovietici tolosesc, cum e și firesc, vechile moduri ale muzicii populare. Contrar înaintașilor, creatorii ruși de azi acordă o mare importanță formelor pure, ca muzică de cameră sau simfonică. Simfonia cu program, seampă lui Șostakovič, marchează o evoluție fericită față de vechiul poem simfonic, unde forma era impusă de subiectul literar. Tehnica orchestrală rămîne strălucită, iar arta dezvoltării tematice se dovedește în simțitor progres.

În rezumat, școala sovietică este o școală vie, o școală sănătoasă și profund axată pe cîntul popular, în esență o școală care, fără a cădea originalitatea cu orice preț, o găsește cu prisosință, îmbogățind astfel patrimoniul muzicii universale cu lucrări de mare valoare. O artă atît de strîns legată de folclor înăduie cele mai frumoase nădejdi pentru evoluția unei arte cu un trecut glorios, cu un prezent strălucitor și cu un viitor care desigur va însemna o culme ușor de întrevăzut de pe acum.

Mărturisire

Am dăruit scenei mulți ani. Cele mai frumoase amintiri ale vieții mele sînt legate de luminile rampei, de roluri și de spectatori. Dar în cariera mea artistică unul din momentele cele mai însemnate este fără îndoială acela în care am făcut cunoștința cu sistemul lui Stanislavski. Abia atunci am înțeles de fapt sensul artei, ce înseamnă adevărata creație artistică.

În viața mea de actor s-a produs atunci ceea ce se numește în mod obișnuit o cotitură. Și am avut senzația că pornesc pe un drum larg, pe care mă mai așteptam încă piedici și grații, dar care se profila drept înaintea, spre zărilor nesfîrșite.

De la Stanislavski am învățat lucruri de capetenie pentru cariera mea. Acest mare creator al teatrului realist rus, care a fost în egală măsură interpret, regizor, profesor, a reprezentat o piatră de hotar în dezvoltarea teatrului contemporan.

Stanislavski ne-a arătat că noi, actorii, nu trebuie să rostim pe scenă cuvinte albe și goale ci cuvinte în stare să trezească imagini, să zugrăvească oameni, să tîlmăcească stări sufletești. Dacă pe literat Gorki îl stătuia să scrie cu sufletul și cu imaginația lui fierbinte și nu pur și simplu cu penița, la rîndul lui, Stanislavski

ne-a învățat că un actor nu trebuie să vorbească pe scena pur și simplu cu gura, ci cu tot sufletul, cu toată ființa și viața interioară, atît a lui cît și a personajului intruchipat.

Chiar și din aceste puține cuvinte care reprezintă baza sistemului lui Stanislavski, vă puteți da limpede seama de ce atunci cînd mă gîndesc la teatrul rus, omagiuul meu se îndreaptă în primul rînd către marele sau îndrumător.

Simbolul teatrului rus este, pentru mine, Teatrul Academic de Artă din Moscova, unde s-a format școala lui Stanislavski, de unde s-au rasplîdit ideile ei luminoase, teatrul care reprezintă perfecțiunea în arta scenică. Aici a crescut o pleiadă de străluciți artiști, oameni cu personalitate complexă, care au îmbinat talentul și măiestria actoricească cu temeinice cunoștințe filozofice și poetice, cu un gust artistic bine format, cu o profundă cunoaștere a lumii, a vieții.

De mulți dintre acești actori mă leagă o prietenie strînsă și nu pot rosti fără emoție numele lui Livanov și Toporkov, Gribov și Kedrov, Elanșkaia și Tarasova.

De Moscova și de teatrul rus mă mai leagă o amintire tulburătoare. De acolo ne-au venit — soli inflacrați —

primele piese cu suflu nou, care vorbeau despre lucruri nemaizădite în teatru — despre muncă, despre lupta oamenilor împotriva asupririi, despre construirea unei orînduiri sociale noi. De acolo ne-au venit — soli inflacrați — eroii care au populat scenele noastre, eroii fără asemănare în galeria tipurilor și personajelor obișnuite noua pină atunci.

Așa am făcut pentru prima dată cunoștință cu Verșinin, Iaranul necioplit dar cu inima nobilă și vitează. L-am cunoscut pe Godun, șeful marinarilor răscoliti. Cu ei a venit și Liubov la Stanislavski, de unde s-au rasplîdit și lupte pentru ca viața să nu mai fie numai durere și dragostea doar o minciună.

Au venit, apoi, personaje de felul a celor oameni avînțați și îndrăgostiți de munca lor, care pun mai presus de interesele personale scopul mare, generos, al bineului colectiv.

Și toți aceștia, alături de eroii lui Gogol și Ostrovski, Cehov și Gorki, au înscris unul din capitolele cele mai importante ale carierei mele actoricești.

George Vraca

o magiu unei mari culturi

Tradiție și inovație

Am avut fericitul prilej să vizitez Moscova cu ocazia Congresului artiștilor plastici care a avut loc anul acesta. Am plecat la Moscova cu cea mai mare dorință de a cunoaște străvechile cetate cu vestigiile ei, cu bogățiile ei de artă, cu frumusețile trecutului ei, dar și cu înfățișarea frumuseții oelii noi care se creează astăzi acolo.

Dintr-o sumară vizită prin muzeu, vizitatorul își poate da seama că arta rusă are un mare trecut și o mare tradiție. Tradiția aceasta începe cu o artă populară, care își are caracterul și specificul ei bine conturat și propriu. Dar mai ales poate să-și dea seama că există un fir de legătură între această artă populară și arta modernă și contemporană care se dezvoltă aici.

Între cercetările de muzeu a fost și vizitarea frumoasei mănăstiri Zagorsk, care adăpostește cele mai însemnate și frumoase picturi din arta feodală. Zagorskul se află la o distanță de 70-80 km de Moscova și drumul este o adevărată închinare. Ceea ce impresionează îndeosebi sînt satele cu casele lor, adevărate bijuterii de dulgherie și cioplitură în lemn. Ele ne-au apărut ca niște cutii prețioase în lîntulul zăpezii de iarnă, cu jerește și uși înflorate; contrastul izbilor cu petșajul alb și cu gerul tăios, aproape în fiecare casă înflorau mușcate.

Approape toate casele aveau deosebite antene de radio, și foarte multe dintre ele o antenă de televiziune. La Zagorsk am vizitat un muzeu de artă populară în care cea mai importantă parte a lui o formează ciopliturile în lemn. Cioplitura în lemn este o artă veche care prin repetare și perfecționare a ajuns la motive decorative de

o frumusețe care uimește. În sat la Zagorsk există o seamă de meșterșugari care continuă această artă a ciopliturii și pe lângă muzeu se află și o mică sală unde pot fi achiziționate obiectele lucrate de meșterii locali. Sînt astfel statuete de lemn, înfățișînd oameni și animale și chiar scene din poezie și folclorul național, ingenuos compuse și redată cu un meșterșug deosebit.

Dragostea poporului rus pentru materialul lemnos în interpretarea de artă ajunge pînă la cel mai de seamă artiști sculptori contemporani. Astfel marea sculptură sovietică Vera Muhina a lucrat mult în lemn, luînd oieo rădăcină mare dintr-un lemn special pe care apoi o sculpta în servul formelor ei capricioase, scoînd efecte din cele mai ferice. De asemenea conștientul maestrul al sculpturii Konekav este un virtuoz minuit al dății pentru lemn și deși are o vîrstă înaintată a expus anul acesta o frumoasă rădăcină de lemn din care a scos un foarte expresiv violonist cu vioara lui.

La expozițiile de artă din Moscova și prin muzeu am văzut multă sculptură în lemn, care îl leagă pe artiștii sovietici de trecutul glorios al ciopliturii în lemn, artă populară atît de expresivă și atît de caracteristică.

Dar în Uniunea Sovietică a luat o mare amploare și sculptura monumentală, care s-a dezvoltat și se dezvoltă într-o viziune nouă și în proporții neobișnuite.

Cu ocazia Congresului, am cunoscut mulți artiști între care pe cel mai de frunte reprezentanți ai sculpturii.

Am cunoscut și sculptorul Tomski autorul multor monumente între care acela al lui Kirov. De asemenea am

cunoscut pe Vucetici, autorul Monumentului ostașului sovietic din Berlin și al multor alte monumente. Am mai cunoscut încă pe sculptorul Kibalnikov care, deși tînr încă, are un trecut glorios și care în acest moment execută statuia lui Maitakovski.

Fiecare dintre ei poartă aureola celebrității, avînd monumente și lucrări care au intrat în istorie. Aceasta se datorește regimului socialist care le-a deschis cele mai mari perspective pentru dezvoltarea creației lor de artă.

Sculptorii sovietici fac stăruie care ajung pînă la înălțimea de 70-80 de metri și nu au alte preocupări decît aceea de a face ca lucrările lor să fie opere desăvîrșite și care să impresioneze. Regimul socialist le-a creat cele mai bune condiții de lucru și de existență.

În Uniunea Sovietică se face în acest moment cea mai mare experiență de artă, ușcă în felul ei și care nu poate fi comparată cu nimic din trecut istoric al omenirii. Această experiență va fixa momentul istoric prin opere nemuritoare de granit și bronz, care vor constitui minunea de artă a erei socialiste.

Acad. Ion Jalea

„Aruncătorul de ciocan” sculptură de V. Zaikov

Ulanova dansînd...

Baletul rus, iată cuvinte care strălucesc de altele decenii în panteonul artei. Pentru orice iubitor de frumusețe ele evocă o lume de basm și sînt sinonime cu perfecțiunea.

Trebuie să mărturisesc sincer că, cu toate că prin profesia mea sînt așa de aproape de tainele baletului, totuși în mine s-a păstrat intactă fascinația pe care a produs-o asupra mea nune strălucitoare ca Nijinsky și Fokin, Vera Nemcinova, Tamara Karsanova,

Olga Spisîleva, Ana Pavlova și în zilele noastre, Galina Ulanova.

Începînd cu a doua jumătate a secolului trecut, arta dansului a luat în Rusia un avînt deosebit, cîștigînd o faimă universală.

Fervorează spirituală și disciplina de lucru care au domnit întotdeauna în baletul rus au determinat o înflorire excepțională a dansului, pe lîna artei autentice și majore. Un moment crucial în evoluția baletului rus constituie formarea trupei de balet a lui Diaghilev în 1909.

Glorioasele tradiții ale baletului rus au fost continuată și ridicată la un nivel superior în epoca sovietică.

Antul trecut, cînd baleștii sovietici au reușit un succes atît de răsunător la Londra, publicul englez a avut ocazia să constate că baletul rus a atins desăvîrșirea, fiind de departe primul din lume.

Tehnica și mijloacele de expresie ale baletului sovietic au ajuns atît de departe, încît lirismul și elevația versului shakespearian din „Romeo și Julieta” au putut fi redată prin dans.

Am văzut-o pe Ulanova dansînd. L-am văzut fața transfigurată, făptura care este mai de grabă materializarea visului decît un corp omenesc. Nimic nu explică mai bine secretul artei Ulanovei decît propriile-i cuvinte: „În balet, eroina nu poate exprima frumosul și umanitatea simțimintelor decît dacă stăpînește deplin tehnica, dînd însă impresia că nu e preocupată deloc de ea”. Iar prin tehnica, Ulanova înțelege nu numai „precizia și viruozitatea mișcărilor”, ci și „plastica dansului, legătura partenerilor pe scenă, muzicalitatea înțeleasă nu din punct de vedere ritmic, ci cu putere de a reflecta conținutul muzicii prin dans”.

În rîstimpul celor șase luni cit am studiat la Moscova, am avut prilejul să-i cunosc mai îndeaproape pe maeștrii baletului sovietic. M-a impresionat nu numai rezultatul muncii lor, ci și seriozitatea cu care înțeleg să se pregătească pentru a obține acest rezultat.

A fost pentru mine o înaltă școală a frumuseții și a calificării profesionale.

Jean Georgescu

Irinel Liciu

Avancronica DECADEI

Pînă la deschiderea Decadei culturalei R.S.F.S.R. a mai rămas puțin. În vederea acestui eveniment, în întreaga țară se fac pregătiri intense, de mare amploare.

Decada va constitui pentru poporul nostru un prilej de a-și manifesta prietenia sinceră, tradițională, care-l leagă de poporul rus, ca și de celelalte popoare sovietice. Cîntecul, dansul, paginile nemuritoare ale scriitorilor, realizările impresionante ale savanților ruși vor fi, în acele zile, aplaudate deopotrivă în orașele mari și mici ca și în satele pitorești ale Bucovinei sau Transilvaniei, Moldovei sau Banatului.

Pe această scenă mare, sulgeris, a manifestărilor Decadei se fac acum ultimele pregătiri. Spectatorilor încă n-au acces. De aceea, ne-am gîndit că n-ar fi lipsit de interes să divuăm cite ceva din ceea ce se petrece acolo și să prezentăm un fel de... avancronică.

Oaspeți dragi

În zilele Decadei, țara noastră va primi vizita unor oaspeți dragi. Este vorba de delegația oamenilor de cultură din R.S.F.S.R., din care vor face parte E. I. Afanenko, ministrul Învățămîntului R.S.F.S.R., V. A. Grotov, președintele Prezidiului Filialei din Siberia de Est a Academiei de Științe din U.R.S.S., scriitorul Vitali Zakrutkin, artiștii populari din R.S.F.S.R. Elena Petrovna Goreakina, prof. R. V. Marfil, rectorul universității „Cernișevski” din Saratov. De asemenea,

va întreprinde un turneu prin țara noastră corul popular din Omsk, vestit pentru bogăția și varietatea repertoriului său, pentru măiestria interpretării.

Tot cu prilejul Decadei, se va deschide în Capitală expoziția sovietică de artă aplicată și decorativă, iar în Orașul Stalin va funcționa expoziția „Folosirea energiei atomice în scopuri pașnice în U.R.S.S.”.

Teatru, muzică, film... și altele

Dramaturgiei ruse clasice și contemporane li vor fi consacrate, în zilele Decadei, numeroase spectacole.

La Teatrul Național „I. L. Caragiale” vor fi reluate trei spectacole care s-au bucurat de mare succes: „Tre surori” de Cehov, „Revizorul” de Gogol și „O chestiune personală” de A. Stein.

Teatrul Armatei va prezenta în prem er două piese: „Așa va fi” de K. Simonov și „Suflete de hirtie” de Dihoviciul și Stobodskoi, iar Municipiului, tot în premieră — „Căsuța de la marginea orașului” de Alexei Arbuзов și va relua cunoscuta dramă a lui Treniov — „Liubov Iarovaia”.

Piesa „Într-un caos bun” de Rozov va fi reluată de Teatrul C.F.R. Giulești, „Furtuna” de Ostrovski va putea fi vizionată în premieră pe scena Teatrului Evreesc de Stat, iar la Teatrul C. Nottara se va juca piesa „Ulta fericită” de Prințev.

Teatrul de Operă și Balet din București și-a alcătuit un repertoriu special pentru Decadă.

În zilele Decadei vor avea loc numeroase concerte simfonice de muzică rusă clasică și contemporană, pe care le vor susține cele mai bune orchestre din țară.

Se vor organiza, de asemenea, în întreaga țară numeroase seri ale cîntecului și dansului rus, la care își vor da concursul formații profesionale și de amatori.

În zilele Decadei vor avea loc festivaluri și gale de filme în multe regiuni ale țării.

Conferințele și simpoziioanele care vor avea loc în întreaga țară vor prezenta succesele savanților ruși în diferite domenii ale științei, realizările industriei și agriculturii R.S.F.S.R., centrele culturale și industriale ale R.S.F.S.R. și multe, multe altele.

În zilele Decadei se vor deschide în țară expoziții închinată realizărilor economice și culturale ale R.S.F.S.R., bazare ale cărții ruse, vor avea loc seri literare ghicitoare, de satiră și umor, seri ale basmului, întîlniri cu scriitorii, concursuri literare și (cum spune subtitlul) „altele.”

Cu prilejul Decadei culturalei R.S.F.S.R., Consiliul General A.R.L.U.S. a tipărit un bogat material documentar: un plic cu fotografii „Siberia” în trei tiraje de 30.000 exemplare, fotografiile „R.S.F.S.R.” și „Moscova-Festival” în tiraj de cite 40.000 exemplare, broșuri documentare despre R.S.F.S.R. etc.

Leningrad. Arcul de Triumf Narva, din Piața Grevel.

